

כתובות דף ק

עיון יעקב

יחנינא בר חמא יושב בראש לא קבל רבי חנינא שהיה רבי אפס גדול ממנו שתי שנים ומחצה יתיב'ר אפס ברישא

ואבוע"א ר"ח עמוק במצות הוה ור' סבר לא אפגריה: דכי כוה רבא ישיבה ג"כ אמר עם כהלמירוס מ"מ אפשר להקיים ע"י אחרים משא"כ כוה שכו גדולים מפשה חייא כדאמר ר' וגם גדול שבר מלמדי היוטקות שהוא ככל שאין זו מעלה וכדאיתא בשבט דף ק"ט ע"פ:

ר' חייא עמוק במצות הוה ור' סבר לא אפגריה:

בן יהודה

שם. דאחינא כחנא וכו'. אין הכונה שהוא לריך לעשות אלו המלאכות כולם, אלא כונתו לומר אפילו אם יודמן מקום שאין בו עורות, וגם אין בו זבאים לשחטם כדי לכחוב על עורם, עכ"ל אני אוכל לעשות המלאכה להכין עורות כדי לכחוב עליהם, אבל לעולם לא יעמד לזה, כיון דשכיח עורות, ורק לריך לכחוב עליהם למגילה כדי שילמדו כה:

כמה גדולים מעשה חייא. כ"ל בס"ד כונתו, ע"פ מ"ש בגמרא דכוכה, אר"ל הריני כפרה ר"ח ובניו, שכתחלה כשנשתכחה חורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חורה ונשתכחה עלה הלל הבבלי ויסדה, חורה ונשתכחה עלו ר"ח ובניו ויסדוה ע"ש, ואפשר להבי קאמר גדולים מעשה חייא עפי מעזרא והלל, דהתם לא נשתכחה פשיעור נשתכחה בזמן ר"ח. ודע דענין זה דנשתכחה קאי על כפרים קטנים שבא"י:

בבא מציעא דף פה

מדרש"א

בהדי דיני ט' • יראה כזה שהשיב לו רבי חייא דידי עדיפא מדידך דלי משתכחת תורה ח"י ודלי דהוה דידך עדיפא שעל ידי פלפולך מחזירה אבל חנא עבדנא שלא תשתכח ואם כן דידך אינה אלא זבח ודידי הוא צטעל ויוהר משוכח דבר שהוא צטעל מאשר הוא זבח: ואמר מאי עבדנא אזלינא ושדינא כחנא כו'. שכל מעשה הוה לתורה הוא התחילה לשם שמים ולא היה בו שום שיתוף ד"ל וכוונה אחרת שלא לש"ס כי אילו קנה בהמה לעורה היה צו מדר המוכר שיהיה ד"ל אבל מתחלת גדול הכהנא הו' לשם תורה ולמלאכה כדמסיים ומאכילנא לבשרייהו ליהמי ואריכנא מנלנא כו' עד דאהינא אקרו ורננו אהדי כו' שכל אחד נעשה לומר ומלמד שהוא מעלה העלוונה בתורה ועי"ל לא השתכח תורה מישראל ומסיק ודקדק דאמר רבי גדולים מעשה חייא שהם עדיפים וגדולים מדר"ח מפני דרבי חייא הם במעשה ובפועל ודר' חנינא ויין חלה צבחה: אין אפילו מאבא כו' • אפשר שא"ל אין על כל העונה דאמרין בסוף סעודה משמת רבי בעלה עונה

ר"ל הוה מציון מערתא דרבנן כי מטא למערתיה דר' חייא איעלמא מיניה חלשא דעתיה אמר רבש"ע לא פלפלתי תורה כמותו יצתה בת קול ואמרה לו תורה כמותו פלפלת תורה כמותו לא ריבצת גבי הווי מינצו ר' חנינא ור' חייא א"ל ר' חנינא לרבי חייא בהדי

דידי קא מינצית חס ושלום אי משתכחה תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי א"ל רבי חייא לר' חנינא בהדי דידי קא מינצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבדנא אזלינא ושדינא כיתנא וגדלינא נישבי וצידנא מביי ומאכילנא בשרייהו ליתמי (ועבדנא) [ואריכנא] מגילנא וכתובנא חמשה חומשי וסליקנא למתא ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי ומחנינא שיתא ינוקי שיתא סדרי ואמרנא להו עד דהרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל והיינו דאמר רבי כמה גדולים מעשי חייא אמר להו רבי ישמעאל ברבי יוסי אפילו כמר אמר להו אין אפילו מאבא אמר ליה חס ושלום לא תהא כזאת בישראל.

מהר"ל

לא פלפלתי תורה כמותו פ"י כי מה שנעלמה ממנו המערה מורה על שהיה לרבי חייא מעלת השכל, אשר השכל נבדל מבני אדם, ובפרט השכל אשר הוא פלפול שמוציא דבר מתוך דבר. והשיב לו. תורה כמותו לא ריבצת כי רבוץ התורה לאחרים הוא עוד יותר שכל נבדל מן פלפול תורה, וזה ההבדל ידוע כי המשפיע תורה לזולתו יושב בשיבה של מעלה ולא כן כי שלומד בעצמו, כי זה הוא מדת האדם אשר הוא מקבל, ולפיכך נעלם מיניה מערתא דרבי חייא.

תורת חיים

היה זה הספר המפורסם שהיה נהוג בפי רבותינו חכמינו ומה שהיה נהוג בפי רבותינו חכמינו ומה שהיה נהוג בפי רבותינו חכמינו

היה זה הספר המפורסם שהיה נהוג בפי רבותינו חכמינו ומה שהיה נהוג בפי רבותינו חכמינו

שנינא בעינא וגדילנא ונשבי ויירנא טביו וכו' כלומר כל כך עסקו גדול כחוסה סיה ע"י אפילו אם לא כיה אשכר לו ללמד חורה אלא ע"י טורה וטסק גדול כגון עסק לא כיה: מולא שום ספר ללמד בו ולא קלסיס לכחוב טיפוס ולא רשע ללוד בו ולא חושין לעשות מסן רשע כיה מעריות פלמו לזרוע פסקן ונגלד רשע וללוד כיה ולעשות קלסיס ולכחוב חמשה חומשי חורה כדי ללמד כסן וכיון שכל כך עסקו גדול כוה מולא דפניד דלא משתכח חורה מישראל:

בן יהודה

שם. כי הווי מנלו ר"ח ור"ח וכו'. נראה הכונה דרבי חנינא היה תורתו אומנותו, עובד בתורה ימים ולילות, ואינו עוסק בג"ח שהם עסק הנוף כדי שלא יפגע מעסק התורה רגע, אך רבי חייא היה דרכו לעסוק בג"ח ג"כ, שעושה ג"ח בנופו, ושניהם הווי מנלו ופליגי בהכרח, ורבי חייא אומר לרבי חנינא, לא טוב חסה עושה כזה

שחטה מונע עלמך מן ג"ח לגמרי, אלא אחיו כזה וגם מזה אל הנח דידך, ורבי חנינא אומר להפך דטוב שלא לבטל מעסק התורה רגע, והיה רבי חנינא עושה סניגורין לספרהו, ואמר לר"ח בהדי דידי קאי מנלית, לחלוק על סברתו ולעשהר ולפקק במנהגו, והלא דרך זה שאני נוהג בו יום בו תועלת גדול לקיום התורה, כי ע"י שאני עוסק בתורה ימים ולילות,

זוה יהיה חריף ומחודד עין, ואלו ידמן חיזה גזירות ולרות המבלבלים הדעת, וע"כ ישתכחו חיזה הלכות מחבמי הדור, כאשר נשתכחו בימי אבנול של מרע"ה, אלא מהדרנא להו מפלפולו כאשר החזיר עתניאל בן קנז מפלפולו, ולכן אומר אני עוב להיות יגיע בתורה הרבה, כדי שיסתדר השכל, ואם ילמדך הזמן לך יהיה מזה תועלת כאמר, וכדי חייה הסיב לו כי ג"ח שורה גדול שהגין שלא ישתכחו הלכות מישראל, כדי שיהיה לורך למדוד השכל להחזיר ע"י הפלפול, וראה אופן הג"ח דלמינא לך שהם שייכים ללמוד ועסק התורה, דעבידנא כך וכך, ואלו ג"ח כזו יכולה היא שהגין שלא ישתכח שום הלכה מחבמי ישראל :

שם. מאי עבידנא חזילנא ושדינא כיתנא וגדילנא נשבי. קשה למאי אלטרך לפרש התחלת מעשיו מעיקרון, וגם למה ילמדך לך לרוב זרעוני פתחן כדי לקלוע ממנו רשעות ומכמורות יקנה רשעים מוומנים ומוגנים מן השוק, וילוד דהם הלצאים, וג"ל כס"ד שהודיע ר"ח סדר מעשיו, לעשות גם המכשירין של ערות המנילה על ידן ממע, ויהיה עיקר המבוקש שרולה מהגלגל ונעשה מסיבה לסיבה מתחילת הסיבות שהוא זרעפת הפתחן, ולא היה חומר לקנות עורות מעובדים מן השוק לכתוב דהם תורה ללמדה לתנוקות, כי נחת ללמדניו צדור זה מוסר השכל, והוא כי אפשר יאמר אדם למה לי לערות לקרוא מקרא הרבה כדי להיות בקי במקראות, והלא חין הדין מפורש במקראות, אלא לריך לתורה שבע"פ בלבד, וגם בתורה שבע"פ יאמר

למה אערה ללמוד גמרא, כדי ללמוד דה טעמי הדברים השגויים במשנה, ואטריות עמי בשלפול הגמרא, טוב שאלמוד משנה בלבד, ששם הלכות פסוקות במילות קלרות שאומרת דין זה כו"כ לריך להיות, וזה אסור וזה מותר, וזה כשר וזה פסול, וזה עמא וזה טעור, והנה באמת דברים אלו שיאמר האדם טעות הו, אלא לריך ללמוד מקרא הרבה ויתמיד בו, כדי שיהיה בקי במקראות, וגם לריך ללמוד המשנה עם הגמרא, כדי שידע טעמים של דברי המשנה, ומהיכן יולא הדין הזה, וע"כ יתחדש אללו הלכות מרובות, בכל דבר ודבר אשר אלו ההלכות לא נהפדשו במשנה, כי ביודעו טעמו של דבר ומקורו, יוכל לדמות מילתא למילתא, ולהבין דבר מחיך דבר, ולכן ר"ח צעת ששופה ספר ללמוד בו הילדים, תופס הכנת הספר מעסק הראשון, לזרוע הפפתן כדי לעשות נשבי, ולא אמר חקנה נשבי מן השוק, ועשה הנשבי כדי ללוד הלצאים ליקח העורות, ולא אמר חקנה עורות מן השוק, ולמה אערה ללוד ולשחוט ולעבד, וכל זה עשה לרמוז לנו דרך הלימוד שריך ללמוד המקראות היטב, וללמוד הגמרא היטב, ואצ"פ שהיא הרובה מארץ מדה, ויש דה יגיעה רבה בשלפולו, ולא נאמר עוב לנו ללמוד דברי המשנה, שהם הלכות דבריים קלרים, וגסאוך על דברי המשנה, שודאי אמת הם הדברים האלה, ומה לידע טעמן ומקורם, וכיולא דה גם אגחנו דורות האחרונים ללמוד מוסר השכל מדבר זה, שלא נאמר די לנו שנקח הוראז הדינים מן הש"ע, ולמה ללמוד הגמרא והרמב"ם וטור וכו" וספרי הראשנים המפלפלים דדינים אלו.

על זה חמר רבי גדולים מעשה, כלומר גדולין באיכותן ובכמותן, ששופה גם המכשירין של המבוקש הוא בעלמו הכל מידו :

מדרש רות פ"ג ס"י ג"ד **רבה**
רבי חייא רבה ורבי שמעון בן חלפתא הוו
יתבין לעיין באורייתא בהדין בית מדרשא רבא דטבריא
בערוכת פיסחא ואית דאמרי בערוכת צומא רבא

בבא מציעא כב

דתני רב ספרא ברבית דבי ר' חייא יש דברים שהם מותרין ואסורין מפני הערמת רבתי

קדושת שבת מאמר ז

דביטולה של תורה זהו יסודה מד"ל י"שר כחך ששיבתה. כי ע"י שלמדוין ושוכחין לריכים לעמל וליגיע ביותר לאוקמי גירסא ולהגביר כח יותר. וזהו צביטול של התגלות גוף התורה שע"י הגברת כח צביטעה יותר יוכלו להחזירה וכד"ס ר"ח (כתובות קג:) חי ח"ו משתכחא תורה מישראל מהדרנא בשלפולו.

פסחים קמ

אמר עליו על ר' עקיבא מימו לא אמר הניע עת לעמוד בבהמ"ד הדין מערבי פסחים אערב יום הכפורים בע"פ בשביל תינוקות כדי שלא ישנו וערב יהיה כדי שאביא את בעיה

בבא מציעא צב

דאמר רב כמאתי כמילת סתרים בי רבי יחייא ובתוב בה איסי בן יהודה אמר כ"ו תבא בכרם ערך בביתא כל אדם התרוב מדבר מנינה טעונה לפי שאסור לכתוב הלכות וכשהיה שמש דבר חדוש ואלו נכתבו היה עיניו ומחמיר מן העין

קמא חולק שבת ו

כל מתניתא דלא תניא בי רבי חייא ובי רבי אישעיא משבשיחא הא ולא תוחבו מינה בי מדרשא רבי חייא ורבי אישעיא. סתו אף הגייהות תקוק כדבר כל מכס לומר כזו שאמר אכל י' מאיס הרבה שמוסיפים על משנה

ברכות דף מז

רבי חייא בתר דמצלי אמר הכי יהי רצון מלפניך ה' אלהינו עיין יעקב שתהא תורתך אומנותנו ואל ידוה לבנו ואל יחשבו עינינו

עין איה

על אגרות חז"ל שבעין יעקב

מאת

הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

לא. יהיר"מ שתהי תורתך אומנותנו, ואל ידוה לבנו ואל יחשבו עינינו. לב האדם בטבעו שוקק להתעסק בעסקי עוה"ז, בחיים המדיניים ובהם הוא מלא רצון ועיניו תשבענה רק מתענוגי החושים כמדחם. והנה מי שמעלה עצמו לצד הפרישות, רק אז דרכו נכונה, אם ע"י פרישותו לא יקנה קדרות הנפש, רק שתהי נפשו מלאה אורה וצהלה. כי ישכיל בכל נפשו ומאודו יקרת ערך התמורה, ויהי אור התורה ממלא אצלו את כל חסרון שהיו החושים ועסקיהם ממלאים, אז יבא לשלימות האמיתית. וזהו שתהי תורתך אומנותנו, ובהיותנו נחונים במעלה העליונה של הפרישות, שלא נצטרך להתעסק בעסקי העולם והחושים, לא ידוה לבנו מחסרון הטבעי של חבורת עסקי חיי עולם. ואל יחשבו עינינו מערגם ליוון במנעמי החושים, רק תהי פרישותנו באהבה ורוממות הנפש.

ר' ישמעאל בי ר' יוסי אומר יכול
אנא כתב כל קרייא מן פומי ר' חיה רבה אטר
יכול אנא כתב כל קרייא בתרין מניי *הך
עבידא זבן בתרין מניי זרע דכיתן זרע ליה
והצר ליה ועבד חבלין ותפש טביי וכתב כל
קרייא על משכיהון שמע ר' ואטר אשרי הדור
שאתם בתוכו

קרבן העדה

יכול אני לכתוב כל הקורא בעל פה שהוא בקי בכל החכמות ויתירות כלומר הלו חס ושלום
בכתבתה תורה יכולין לכתוב על פיו: בתרין מניי. בני מלוא זהובים של-נחשת: הך עבדא. כמו יוכי דמי: זבן.
בני מלוא זהובים זרע פתקן חרע אותו וקלר ליה ועובה ממנו חבלים ולד בהן לבייס וכותב כל התורה על עורותיהן
ועתה הותן לנו ספר ללמוד ולא השתכח תורה מישראל: שאתם בתוכו. דתרווייהו. עבדין. דלא לישתכח תורה:

והנה

הוצאה קטנה זו היתה אפשרית רק הודות לעבודות כבירות שבצע ר"ח
במו ידיו. זרע קצר עשה חבלים ורשתות צד ועיכר עורות למגילות
וכתב התנ"ך. ואולי עזרוהו בזה בניו ותלמידיו. כמה גדולים מעשי
חייא. ובצדק קרא רבי אשרי הדור שאתם בתוכו. ומכאן נראה שכדי
לקמץ בהוצאות של ישיבות ות"ת מפאת חוסר כספים יש להתנדב
לכצע המשימה הגדולה של הרבצת תורה בפועל כמו שעשה ר"ח. ן

סוכה נב

בבבבבב (ג) אלמא יתא הוא חיש ב"ח גז' ד"ו הכי עשירות י"י כ"ס
ל"ט מ"ס הכי מלוא ק"ך ר"ף ט"ן מ"ס הכי אלפי' ונשאר ה"ך כלא היה לה"ל בן זוג כמשהו ולא לט"ן בן זוג כמשהו לפי
סדר האלפיות ולא לבי"ב בן זוג
באלפיים ותבסר יחד. כמלא ד"ך
ח"ף בית זה סהרה-מטן סח"ך
מן מ"ס בתקום מ"ס ה"ל מן
ה"ן בתקום ט"ן דלית מן ד"ו
בתקום ו"ו ועוד ה' בתקום ט"ו

א"ר יונתן יצר הרע מסיתו לאדם
בעוה"ו ומעיד עליו לעולם הבא שנאמר
"כפנק כנוער עבדו וארירותו יהיה כנון שכן"
באטב"ח ישל ר' חייא קורין לטהרה כנוה

ונראה סיבת אושרו של רבי משום דהיה בטוח שלא תשכח תורה
מישראל אחרי שישנה האפשרות למסור בידי התינוקות של בית רבן
תנ"ך מדוייק כל צורכו בהוצאה קלת הערך. שזו היתה מטרתו של ר"ח
אחרי תקופת שלפי השמד, כמו שהוא בכתובות ק"ג ע"ב ובסוכה כ'.
אמר ר"ל הריני כפרת ר"ח ובניו שכשנשתכחה תורה מישראל עלו ר"ח
ובניו ויסדוה עיי"ש. וכנראה בני ר"ח השתתפו בהגהה המדוייקת של
ספרי מקרא אלו כמו שהשתתפו בניו בעבודת הקודש של אביהם
כנראה מג"מ סוכה הנ"ל.

אגרת הרב שרירא גאון

לענין התוספתא: *ודאי שר' חייא
ערך אותה, אבל לא ידוע לנו [אם ערך
אותה]-בימי רבי אן אחריו. אולם, אין
ספק שהיא נערכה אחרי שנערכו הלכות
משנתנו. וברור שעניני* התוספתא
מבוססים על משנתנו ומלמדים על
[הלכותיה]. ן

והתוספתא ששמענו כי ר' חייא כתבה לאחר
המשנה נכתבה או בזמן אחד עמה ומה ראה ר'
חייא לכתבה אם לתוספת דברים שהן מפרשין
את עניני המשנה אמאי לא כתבן רבי ומשום
חכמי משנה הן אמורין. ן

מה ששאלתם, "מה ראה רבי חייא לכתוב [את התוספתא], ומדוע לא כתב רבי
יסודותיה?"

אילו היה רבי מנסה לומר* את כל החומר שהיה קיים, היה ארוך מדי, והיה נשכח.
במקום זה, רבי תקן* את עיקרי הדברים, כגון הכללים, [בלשון קצר], שאפילו מלה אחת

יכולה להיות מקור לעקרונות יסודיים*
ונפלאים, ושפע [של הלכות ואגדות]*;
מפני שמשנתנו חוכרה בעזרה מן
השמים¹⁰.

אז בא ר' חייא, וערך כברייתות*
את הפרטים והצדדים השונים של אלה
עקרונות וכללים.

רוב העקרונות שהתבארו והורחבו
בבריייתות, יסודם במשנה, ונסמכות
עליה¹¹.

ספר מבוא התלמוד לרבי שמואל הנגיד ז"ל
עם קיצור כללי התלמוד מלוקט מספרי הכללים

התוספתא היא שורר המשנה, וסימנה תנא. וכשתבא
בעקבי המשנה היא הלכה מקיימת: ן

כל תנא ודמי עלה היא התוספתא שנתוספה על המשנה. וכתב ה"ע והיה דברי רבי
במשנה מעט הכמות וכך האיכות אין זו מלה לבטלה והיה הכל מוארך לו לרוחב
כעל קך לבאים אחריו עמק דבריו וליכך ראה א' מהלמדיו להבר קפי ללנות ולמלאות
דברי רבו והיא התוספתא ועטט תוספת על המשנה. וז' כברייתות מה שיקרא בתלמוד
תוספתא אין זה מה שאט קוראים תוספתא אלא
תוספתא שאינם על המשנה לנארה כמו ותני
עלה וכיוצא בה:

הברייתות אינם פירות המשנה כמו התוספתא הנ"ל רק דו"ט שהיה התנאים הסס.
מ"מ כל מה דתני רבי חייא רמיח ביה היתין כמ"ס חולפא בהעניות (כא)
ובכתובות (ס"ג): כל דאמר מילתא דרבי חייא ולא פשיטת ליה ממתניתין כו'. ן וכל ברייתא
דלא מתני בי רבי חייא ורבי טעמא לא מהניקין ולא מפרקיין מניה בי מדרשא דדילמא
משכשתא היא ותני תוספתא ב"ק (דף י"ט) * דכל ברייתא שהיה לה אגרי צה הני
פלוגי היא מרבי חייא ומר"א: ן

הקדמה למשנה

והיי דבריו במשנה - דבר קצר הפולל
ענינים רבים. והיה הפל מבאר לו דהוד שקלו, אבל למי
שהוא פחות ממנו - הענין שהוא עמק בעניניו. שהתקמים
הקדומים לא היו מחברים אלא לנפשותם. לפיכך ראה אחד
ממלמדי, והוא: רבי תנא, לתבר ספר ונלכת בו אחר רבבו
לכאר מהדשנשמשא מדבריה רבבו והיא - התוספתא. וענינה:
לכאר המשנה ולחסיף חקירות שאי אפשר להוציאן מן המשנה
אלא אחר גייעה רבה - והוא הוציאן, למדנו היצד נוליד ונוציא ענינים מן המשנה.

כתב צ"ח משניות עין חיים בראשית חייא ומהר
שחברו משניות ששה ספרים ראה רבי חייא
הלמדיו של רבי שמו דברי המשנה סתמים הבר
התוספתא וענינה הוס' על המשנה וגלוי עממה וכן
הבחר רבי חייא ור"א והבנים אחרים ברייתות ר"ל
לשן ברא דען שנאמרו עין למדרשו של רבי. וכתב
מהר"ך בגלגלי נמרה שלו ימים רבים וקבא לי למה
זו נקרא ברייתא זו תוספתא עד שמהלתי בברייתות
ש' תוספתא היא שנתוספה על המשנה לפיכך
הינה כהנה לא בלשון היות ולא בלשון הו רבן.
והיה לי לומר שהתוספתא הם שסוד רבי
חייא בפי רבי והיה אמר לו כהנב קך וכן והיית
למריקו רבי לא שנאה ר' חייא מנין לו. וברייתות
הם משניות שנאמרו עלא מדעת רבי עין ממדרשו
אם שמו משניות מן ה"ל ספרים ראשונים
לו שהיו מדעתו ולפיכך הם ספק במשנתא:

הקדמת הרמב"ם ז"ל

ר' חייא חבר התוספתא לכאר עניני המשנה:

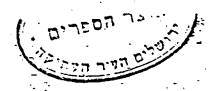
ד"ר חייא

סידר תוספת' שלו בימי ר' 33 ונ"ל שלא כתבה דה"ג בתחילת מס' חגיגה 34 הנהו תרי אילמי דהוו בשיבבותיה דר' בני ברתיא או בני אחתיה דר' יוחנן בן גודגדא דבעי ר' רחמי עליהו ואיתסו ואישתכח דהו גמירי הילכתא וספרא וספרי ותוספתא 35 וכולי תלמודא נמצאת התוספ' שנויה בסדר אף בימי ר' ומי שסדרה סתמה בר' נחמיה אבל מסופק אני אם כל התוספתות כגון דר' חייא ור' אושעיא ובר קפרא ולוי ושמאל ונויקא דבי קרנא אם כולן אליבא דר' נחמיה סתמינהו או דילמא ר' חייא ור' אושעיא דוקא או דילמא דר' חייא לחוד או דר' אושעיא לחוד דאי נימא תרומיהו או כולהו קשיין סתמי כמה אהדדי כההיא דאיהו נשך 36 דתני רב ספרא ברב' דר' חייא והדר אמר רבא כי שכיב נפיק ר' אושעיא לות' דמתרץ מתניתין כותיה ודנק ותשכח. ואותן שש מאות סדרי משנה שנשנו בימי בן תימא כדאיתא באין דורשין 37 ספק אם בסדר תוספת' נשנו או כמו שיחא סדרי משנה. והא דגרסי בפ"א דשבת 38 ובהזורק 39 אמר רב מצאתי מגילת סתרים בי ר' חייא וכתוב בה איסי בן יהודה אמר ארבעים 40 מלאכות ארבעים חסר אחת אין חייב על אחת מהן משמע דאותה מגילת סתרים דוקא נכתבה אבל סדר התוספתא לא נכתבה לפי שלא נתנו עדיין הלי לכתב.

בבא קמא צד

בימי רבי נשנים משנה זו

לפי שהמנינות היו קודם
דבי אלח שרבי סדרם אלל כרייתוס
היה שונה ר' חייא מה שהיה מוסף
דבי על המנינות

ס פ ר

פאת השלחן

והוא סוף וסיום לארבע שלחן ערוך

אשר נתפר בכרי השלחן אלו הלכות פהלכות ארץ ישראל. והם הלכות פאת
ההלכות לקט והלכות שכתה הלכות מיע הלכות דמאי הלכות שבועות
ועוד כמה דיני אי הנהונים. ומבאר פנייה לשון רבינו הרמב"ם ז"ל תוספ' הרבה הנהו דינים
מרבויני הצדתי. הר"ש חוקן רש"י ותוספות ובה"ג רמב"ן והא"כ ור"ה וכמה הלכות מוספתא וירושלמי
אשר נשספו וגם עמקות תירמאות נפלאות בכרי ורבים ירושלמי מסוף הנאות האסתי וכשכבה"ג
אור קולם רבינו אליהו התסרי גיע מוילגא.

ומרתום בקרה בשנת שלחן ערוך וצדו ביאור אהון על כל הלכות המסנינים לשונות הרמב"ם ז"ל
ויסובים לקשייות האנונים תקבא כשם בית ישראל ומלמם עם הפ"ר ותוכו ענינים יבואר במקומת הספר
באורך שם יראה המעין ויבין דבר על אמת.

הנברתי אני ועיקרא דסן הכריי עשר ארץ

ישראל בע"ס • תקנין חרתין מעתיק צפת גליל העלית תובכ"א.

נרסם לראשונה עיי הספרי וז"ל כתיב צפתו בשנת תקנ"ו
בשנת ע"י
ר' אברהם משה לונץ ז"ל
בירושלים ת"ג שנת תרע"א

ועתה על ידי

הוצאת ספרים "יד בנימין"
ירושלים
שנת ה'תשכ"ח

וכך היה בקיאתו בכל התלמוד בבלי וירושלמי וכל
התורה כולה ולא עוד שידע כל התוספתא מכל הש"ס היכן מרומזין
במשניות:
ולדוגמא אספר אחת אשר שמעתי מפי הרב הגאון מוואלזין שפ"א
נתקשה אחיו הגאון ר' זלמן ז"ל תלמיד ר"ה"ג המסר בספר
תולדות אדם במשנה אחת בפ"ק דיר"ם משלחין יינות וסלתות ושמינים
וקטניות אבל לא תבואה ור"ש מתיר בתבואה. וקשה דתיבת בתבואה
מיותר. ובשביל זה נסע ר' זלמן ז"ל לוילגא יע"א לפני ר"ה"ג
לשאלו והשיבו תיכף בזה התיבה מרומז התוספת' דמתנייא בגמ' שם
תנא ר"ש מתיר בתבואה כגון חטים לעשות לודיות שעורין ליתן לפני
בתמתו ועדשין לעשות מהן רסיסין ור"ש במתני' בתבואה בתוך תבואה
ולא כל תבואה אלא אלו ונתפלא מזה מאד.

ישיבת "הכותל" ירושלים
לעילוי נשמת
ר' לוי ב"ר משה כלאותי ז"ל
תרומת אשתו וילדיה - לונדון